

УДК 343.132(477)

РОЗШИРЕННЯ САМОСТІЙНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ СЛІДЧОГО ЯК ОСНОВНОГО ВІЯВУ ЙОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ САМОСТІЙНОСТІ

Олег КІПЕР,

здобувач кафедри кримінального процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»

SUMMARY

The article is devoted to revealing deficiencies of legal regulation powers of investigator in the CCP of Ukraine. Substantiated the necessity of expanding the autonomous powers of investigator to improve its procedural autonomy and ensuring the effective pre-trial investigation. Identify specific ways to expand the autonomous powers of the investigator and formulated proposals to their legislative regulation.

Key words: investigator, participants of the criminal proceedings, procedural autonomy, powers of the investigator, procedural status.

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена виявленню недоліків правової регламентації повноважень слідчого в Кримінальному процесуальному кодексі України. Обґрунтовано необхідність розширення самостійних повноважень слідчого для підвищення рівня його процесуальної самостійності й забезпечення ефективного досудового розслідування. Визначено конкретні шляхи розширення самостійних повноважень слідчого та сформульовано пропозиції щодо їх законодавчої регламентації.

Ключові слова: слідчий, учасники кримінального провадження, процесуальна самостійність, повноваження слідчого, процесуальний статус.

Постановка проблеми. Не можна не відзначити, що новий Кримінальний процесуальний кодекс (далі – КПК) України 2012 р. поклав на слідчого як на основного суб'єкта розслідування кримінального провадження обов'язок практичної реалізації засади всебічного, повного й неупередженого встановлення обставин кримінального провадження. Разом із тим КПК України не наділив цього суб'єкта достатнім обсягом самостійних повноважень, що є основною гарантією процесуальної самостійності слідчого, а також забезпечення ефективного розслідування кримінального правопорушення й досягнення завдань кримінального провадження загалом.

Актуальність теми. Розгляду питань процесуального статусу слідчого в кримінальному процесі в різні часи присвячені роботи таких науковців, як Ю.П. Аленін, М.С. Городецька, І.В. Глов'юк, О.В. Баулін, Ю.М. Грошевий, Т.М. Добровольська, А.Я. Дубинський, О.І. Литвинчук, А.О. Ляш, М.М. Михеєнко, В.Т. Нор, В.П. Шибіко, І.В. Чурікова, В.Т. Маляренко, О.Р. Михайленко, С.М. Стахівський, М.С. Строгович, В.М. Тертишник, Л.Д. Удалова та ін. Проте більшість цих праць базуються на старому законодавстві й не могли врахувати особливості чинного КПК України, а сучасні дослідження не торкалися комплексно проблем самостійних повноважень слідчого та необхідності їх удосконалення. Усе це зумовлює актуальність теми дослідження.

Метою статті є виявлення недоліків правової регламентації повноважень слідчого в КПК України, визначення шляхів розширення самостійних повноважень слідчого й формулювання деяких конкретних пропозицій щодо підвищення рівня процесуальної самостійності слідчого.

Виклад основного матеріалу дослідження. Самостійні повноваження слідчого щодо прийняття процесуальних рішень і проведення процесуальних дій становлять основу його процесуальної самостійності.

Слідчий є одним із основних уповноважених суб'єктів починати досудове розслідування шляхом унесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР. Він уповноважений на прийняття й реєстрацію заяв і повідомлень

про кримінальні правопорушення. Відмова в прийнятті й реєстрації заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення не допускається. І якщо з прийняттям і реєстрацією заяв особливих проблем не виникає, то випадків невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР на практиці безліч.

Щоправда, КПК України передбачає певну гарантію для боротьби з такого роду зловживаннями – це можливість оскарження такої бездіяльності до слідчого судді в порядку ст. ст. 303–307 КПК України. Проте дізнатися про сам факт невнесення даних до ЄРДР також складно для звичайного заявника чи потерпілого, тому виникають складнощі із цим оскарженням, оскільки немає якогось конкретно визначеного в КПК України рішення про внесення чи невнесення. Й у разі оскарження та встановлення слідчим суддею невиконання слідчим такого обов'язку він своєю ухвалою зобов'язує слідчого внести дані до ЄРДР й, відповідно, розпочати розслідування. На практиці є досить багато таких кримінальних проваджень, які внесені до ЄРДР у такому порядку та які ніким особливо не розслідуються, бо там немає події чи складу кримінального правопорушення. Згідно з чинним порядком, слідчий повинен установити шляхом проведення слідчих та інших процесуальних дій відсутність події чи складу кримінального правопорушення і прийняти рішення про закриття кримінального правопорушення. Проте в деяких випадках це очевидно, і цілком логічно було б не вносити ці дані до ЄРДР і не витратити стільки процесуальних ресурсів слідства, в яких і так надмірна завантаженість. На нашу думку, такий порядок початку досудового розслідування є не досконалим і вимагає змін. Найбільш вдалим було б передбачити повноваження слідчого за кожною заявою чи повідомленням виносити вмотивоване рішення, а саме постанову про внесення чи відмову в унесенні відомостей до ЄРДР про кримінальне правопорушення з обов'язковим повідомленням про це учасникам провадження. По-перше, такий порядок є цілком логічним, оскільки він передбачає офіційну письмову відповідь компетентних представників державного органу на офіційне звернення, і це гарантува-

ло б право зацікавленим учасникам кримінального провадження вчасно дізнатися про це рішення й реалізувати своє право на його оскарження чи захист. По-друге, це гарантувало б законність і обґрунтованість відкриття кримінальних проваджень, оскільки випадки внесення даних до ЄРДР із надуманих чи незаконних підстав і початку необґрунтованого кримінального переслідування щодо певних осіб, незаконного використання механізму кримінального переслідування з різних мотивів на практиці також не рідкість. І це давало б можливість оскарження факту незаконного початку кримінального провадження з подальшим вилученням даних із ЄРДР.

КПК України надає слідчому право проводити як слідчі (розшукові), так і негласні слідчі (розшукові) дії. Проведенню самих слідчих дій у випадках, передбачених КПК України, передують прийняття й оформлення відповідного процесуального рішення, яке стає процесуальною підставою їх проведення. Якщо проаналізувати самостійні повноваження слідчого щодо прийняття рішень, які вимагають окремого процесуального оформлення у вигляді постанов, то виявляється, що їх не так і багато: це проведення експертизи та проведення допиту, впізнання в режимі відеоконференції, коли сторона кримінального провадження або потерпілий проти цього (ч. 2 ст. 232 КПК України). Решта різновидів слідчих дій проводиться за рішенням прокурора або з дозволу слідчого судді, що суттєво обмежує процесуальну самостійність слідчого в досудовому розслідуванні.

Однією з новел КПК України є введення інституту негласних слідчих (розшукових) дій. З усієї системи негласних слідчих дій слідчий уповноважений приймати рішення лише щодо однієї негласної слідчої дії – виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК України), яке до того ж потребує згоди керівника органу досудового розслідування. Усі інші негласні слідчі (розшукові) дії проводяться або за рішенням прокурора, або за згодою прокурора та з дозволу слідчого судді.

Проведений аналіз самостійних повноважень слідчого згідно з чинним КПК України призводить до неминучого висновку про значне звуження (обмеженість) повноважень слідчого щодо прийняття рішень про проведення слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій. Тому наявний колись статус «самостійної фігури слідчого» нині об'єктивно характеризує висловлювання Б.Г. Розовського: «... слідчий під час провадження досудового слідства керується власним переконанням ... прокурора, судді, а часто ще одного «апендикса» – начальника слідчого відділу. Слідчий – це слуга двох панів зі всіма наслідками, що випливають» [1, с. 70, 72].

Безумовно, таке становище суттєво обмежує процесуальну самостійність слідчого і шкодить ефективному розслідуванню, вимагає негайного виправлення шляхом розширення самостійних повноважень слідчого в досудовому розслідуванні.

Сьогодні КПК України передбачає досить великий обсяг слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, а також майже всі заходи забезпечення кримінального провадження, включаючи запобіжні заходи, що потребують або рішення прокурора, або попередньої згоди прокурора й дозволу слідчого судді. У таких випадках законодавець піклується передусім про гарантії захисту та охорони прав і законних інтересів учасників кримінального провадження від безпідставних обмежень або різного роду зловживань з боку слідчого. І це, з одного боку, зрозуміло, але щодо деяких слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій, які не зачіпають суттєво права й законні інтереси учасників кримінального провадження, не містять у собі великої небезпеки порушення прав осіб, можна було б на-

дати самостійні повноваження слідчому щодо прийняття рішення про їх проведення.

Так, незрозуміло, чому така слідча дія, як освідування особи, проводиться лише на підставі постанови прокурора (ст. 241 КПК України). Хіба слідчий недостатньо компетентний у цьому питанні, щоб зробити якусь помилку під час прийняття такого рішення? Повноваження приймати рішення про такі негласні слідчі дії, як установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК України) і спостереження за особою (ст. 269 КПК України), також цілком виправдано було б надати слідчому. По-перше, ці негласні слідчі (розшукові) дії не містять у собі небезпеки суттєвого обмеження прав і законних інтересів громадян, по-друге, вони вимагають оперативності в їх проведенні задля досягнення ефективності розслідування, а чинний порядок прийняття цих рішень занадто складний і довготривалий, що може звести нанівець навіть саму необхідність проведення таких дій.

Так, згідно зі ст. 269 КПК України, для пошуку, фіксації й перевірки під час досудового розслідування тяжкого або особливо тяжкого злочину відомостей про особу та її поведінку, або тих, із ким ця особа контактує, або певної речі чи місця в публічно доступних місцях може проводитись візуальне спостереження за вказаними об'єктами або візуальне спостереження з використанням відеозапису, фотографування, спеціальних технічних засобів для спостереження. При цьому стеження за особою потребує дозволу слідчого судді, а візуальне спостереження за річчю або місцем – ні. Це положення видається не зовсім логічним, оскільки спостереження за певними територіями, будівлями, приміщеннями, предметами (якщо воно ведеться в публічно доступних місцях) здебільшого має на меті виявлення осіб, причетних до злочинної діяльності, і подальше вивчення їхніх дій, оскільки вчиняють злочини саме фізичні особи, а не речі, місця тощо. Тому якщо слідчий веде візуальне спостереження за місцем або річчю, то з моменту виявлення осіб спостереження проводиться вже щодо них, і це буде з формальних підстав незаконне спостереження за особами, а тому втрачається взагалі сенс такого спостереження за місцем або річчю. Спостереження такого роду має сенс лише в тому разі, коли перебування особи в певному місці або її фізичний контакт із конкретним предметом можуть бути доказом її вини, а також з метою затримання підозрюваної (розшукуваної) особи.

Аналіз практики негласних оперативних підрозділів засвідчує, що час візуального спостереження з метою отримання інформації, необхідної для подальшого встановлення особи, майже ніколи не перевищує однієї доби. Здебільшого цей час обмежується декількома годинами, тому вимагає оперативного проведення. Поки слідчий буде отримувати дозвіл слідчого судді, вже не буде над ким візуально спостерігати.

Деякі науковці вважають доцільним передбачити в КПК України, що слідчому та за його дорученням працівникам уповноважених оперативних підрозділів дозволяється проводити візуальне спостереження за нестановленими особами, котрі були виявлені в процесі негласних слідчих (розшукових) дій, з метою подальшого отримання їхніх персональних даних і (або) доказів їхньої причетності до вчинення злочину. Таке спостереження має проводитися до моменту, коли здобутих у процесі стеження даних буде достатньо для встановлення особи або її затримання за підозрою в учиненні злочину, але не більше ніж 24 години [2, с. 48].

Ми вважаємо взагалі доцільним підтримати світову практику в цьому аспекті й передбачити в КПК України повноваження слідчого самостійно приймати рішення щодо візуального спостереження за особою в публічно доступних місцях у вигляді мотивованої постанови. Так, закони «Про оперативно-розшукову діяльність» Молдови та

Білорусі визначають, що для проведення спостереження достатньо мотивованої постанови органу, який здійснює оперативно-розшукову діяльність [3, с. 125, 305]. У Великій Британії безпосереднє спостереження, що проводиться для цілей спеціальних розслідувань чи спеціальних операцій, з метою отримання інформації приватного характеру про особу (спеціально визначену для цілей розслідування чи операції) може бути санкціоновано поліцейськими силами, розвідувальними службами, окремими міністерствами й навіть фінансовими департаментами тощо [4, с. 139]. У США візуальне спостереження (у тому числі з використанням технічних засобів) дозволяється на стадії попереднього розслідування без попереднього санкціонування [4, с. 137].

Під час установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК України) не прослуховується зміст інформації, яка передається, не розкривається зміст повідомлень, воно полягає лише в застосуванні технічних засобів для локалізації місцезнаходження радіоелектронного засобу, у тому числі мобільного терміналу систем зв'язку, й інших радіовипромінювальних пристроїв, активованих у мережах операторів рухомого (мобільного) зв'язку, а тому також вважаємо за доцільне передати це повноваження слідчому.

Отже, з метою утворення процесуальної самостійності та підвищення ефективності розслідування вважаємо за необхідне внесення відповідних змін до чинного КПК України й надання слідчому право самостійно приймати рішення про проведення таких процесуальних дій, як освідчення особи (ст. 241 КПК України), установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК України), спостереження за особою (ст. 269 КПК України). Для цього необхідно внести такі зміни до КПК України:

1) перше речення ч. 2 ст. 241 викласти в такій редакції: *«Освідчення здійснюється на підставі постанови слідчого та за необхідності за участі судово-медичного експерта або лікаря»;*

2) частину 2 ст. 268 викласти в такій редакції: *«Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу проводиться на підставі постанови слідчого, постановленої в порядку, передбаченому статтею 251 цього Кодексу»;*

3) частину 3 ст. 268 виключити;

4) частину 2 ст. 269 викласти в такій редакції: *«Спостереження за особою, згідно з частиною першою цієї статті, проводиться на підставі постанови слідчого, постановленої в порядку, передбаченому статтею 251 цього Кодексу»;*

5) частину 3 ст. 269 виключити.

Зовсім незрозумілою є позиція законодавця щодо позбавлення слідчого права обирати будь-який запобіжний захід. Конституція України в ст. 29 говорить лише про обов'язковий судовий порядок узяття особи під варту. У КПК України такий порядок застосовано до всіх запобіжних заходів, навіть до найменш суворого – особистого зобов'язання. Так, для того щоб зобов'язати підозрюваного не змінювати місце проживання та з'являтися до слідчого, його необхідно «тягти» в суд до слідчого судді? Невже слідчий, який має таку саму вищу юридичну освіту, що й суддя, не може самостійно застосувати цей елементарний запобіжний захід? Необхідність повернути практику прийняття рішення щодо застосування особистого зобов'язання слідчим, а не слідчим суддею також зазначала в юридичній літературі [5, с. 33].

Уважаємо за необхідне негайно змінити чинний порядок застосування цього запобіжного заходу та надати слідчому право самостійно його обирати. Для цього необхідно внести деякі зміни до КПК України, а саме: 1) частину 4 ст. 176 викласти в такій редакції: *«Запобіжні заходи застосовуються: під час досудового розслідування – слідчим суд-*

део за клопотанням слідчого, погодженим із прокурором, або за клопотанням прокурора, за винятком особистого зобов'язання, яке може бути також застосовано за постановою слідчого, прокурора, а під час судового провадження – судом за клопотанням прокурора».

Витребування й отримання стороною обвинувачення від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових і фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок як ще одне самостійне повноваження слідчого не має чітко визначеної правової регламентації в КПК України й на практиці досить важко реалізувати. У законодавстві не врегульована чітко процедура звернення до юридичних і фізичних осіб із зазначеними вище запитамі, і це, на думку багатьох представників цих юридичних осіб і фізичних осіб, означає відсутність зустрічного обов'язку останніх надавати документи, речі тощо, які в такому запиті вимагаються. У змісті таких запитів інколи міститься положення про обов'язковість надання таких речей і документів, що не відповідає чинному КПК України. Уважаємо, що слідчий може самостійно витребувати документи, речі тощо лише тоді, коли власник таких документів погодиться надати їх добровільно. В іншому разі необхідно застосовувати процедуру тимчасового доступу до речей і документів та отримувати їх за ухвалою слідчого.

На практиці адвокати та юристи відповідних юридичних і фізичних осіб відмовляють у наданні документів за запитамі в порядку ст. 93 КПК України, мотивуючи це саме відсутністю як такої процедури запити й передбаченого в КПК України судового порядку отримання необхідних слідству документів чи речей шляхом тимчасового доступу до речей і документів (ст. 159 КПК України). А отже, кримінальним процесуальним законодавством України визначено виключно такий порядок отримання доказів під час розслідування обставин діяння з метою забезпечення здійснення судового контролю за правомірністю й обґрунтованістю вимог органів досудового слідства [6].

На нашу думку, слідчий уповноважений на ще один спосіб отримання доказів, а саме прийняття речей, документів тощо в разі їх добровільного надання юридичними чи фізичними особами з власної ініціативи. Однак статусу доказів зазначені речі й документи, як нам видається, набудуть після їх огляду та приєднання до матеріалів кримінального провадження, про що слідчий повинен скласти відповідний протокол. Отже, чинний КПК України необхідно доповнити таким способом отримання доказів, як прийняття доказів у разі їх добровільного надання юридичними чи фізичними особами з власної ініціативи. Для цього до ч. 2 ст. 93 необхідно додати другий абзац такого змісту: *«Сторона обвинувачення може прийняти будь-які речі, предмети чи документи, які мають значення для кримінального провадження, у разі їх добровільного подання фізичними або юридичними особами, про що складають відповідний протокол. Долучення зазначених предметів, речей або документів до матеріалів кримінального провадження як доказів здійснюється за постановою слідчого, прокурора».*

Слідчий уповноважений за клопотанням сторони захисту, потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, надати їм матеріали досудового розслідування для ознайомлення, за винятком матеріалів про застосування заходів безпеки щодо осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, а також тих матеріалів, ознайомлення з якими на цій стадії кримінального провадження може зашкодити досудовому розслідуванню. Відмова в наданні для ознайомлення загальнодоступного документа, оригінал якого знаходиться в матеріалах досудового

розслідування, не допускається (ст. 221 КПК України). Разом із тим випадки відмови слідчим у наданні матеріалів для ознайомлення на практиці зустрічаються часто. У науці також звертається увага на складнощі в застосуванні цієї статті в практичній діяльності, що пов'язані передусім з особливостями формулювання цієї статті в частині відмови надати матеріали, ознайомлення з якими на цій стадії кримінального провадження може зашкодити досудовому розслідуванню, а також відсутністю нормативного визначення поняття «загальнодоступний документ» і переліку таких документів у законі [7].

Задля боротьби з такими випадками КПК України нібито передбачив можливість їх оскарження до слідчого судді, а саме як бездіяльність слідчого, що полягає в нездійсненні інших процесуальних дій, які він зобов'язаний учинити у визначений КПК України строк (п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України). Але судово практика в цьому аспекті є суперечливою: деякі слідчі судді приймають до розгляду скарги на постанови про відмову в задоволенні клопотання про ознайомлення з матеріалами кримінального провадження в порядку ст. 221 КПК України [8], проте більшість відмовляють у відкритті провадження з посиланням на те, що рішення слідчого про відмову в задоволенні клопотання захисника про ознайомлення його з матеріалами кримінального провадження до переліку, передбаченого ч. 1 ст. 303 КПК України, не входить [9].

Як зауважив В.В. Тимошин, у разі оскарження дій слідчого на підставі п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України щодо невиконання вимог ст. 221, а саме ненадання документів для ознайомлення, суди України відмовляють у задоволенні, зазначаючи, що в ст. 221 КПК України не визначено конкретний строк надання стороні захисту документів. У разі оскарження дій слідчого на підставі п. 5 ч. 1 ст. 303 КПК України щодо невиконання вимог ст. 221, а саме ненадання документів для ознайомлення, суди України відмовляють у задоволенні, зазначаючи, що в ст. 221 КПК України не визначено конкретний строк надання стороні захисту документів, і наголошуючи, що це не є слідчою дією в розумінні ст. 223 [10].

Варто підтримати І.В. Гловюк, яка вбачає вихід із такої ситуації в доповненні ст. 303 КПК України окремим пунктом 10, яким передбачити можливість оскарження рішення слідчого, прокурора про відмову в задоволенні клопотання про ознайомлення з матеріалами досудового розслідування до його завершення в частині надання матеріалів, ознайомлення з якими на цій стадії кримінального провадження може зашкодити досудовому розслідуванню. Крім того, для підвищення ефективності застосування ст. 221 КПК України й недопущення посилення слідчих суддів на те, що ст. 221 КПК України не визначено конкретний строк надання матеріалів, установити визначений строк надання матеріалів – п'ять днів [11, с. 75].

Крім того, на нашу думку, для досягнення мети цих змін необхідно передбачити в КПК України обов'язок слідчого виносити вмотивоване рішення в разі відмови в наданні доступу до матеріалів у порядку ст. 221 КПК України. Для цього ч. 1 ст. 221 КПК України необхідно доповнити таким реченням: «Про відмову в наданні конкретних матеріалів досудового розслідування для ознайомлення слідчий виносить вмотивовану постанову».

Висновки. Отже, наявні сьогодні в слідчого самостійні процесуальні повноваження вимагають негайного розширення для підвищення рівня його процесуальної самостійності й проведення ефективного розслідування. Шляхи їх розширення ми вбачаємо за рахунок надання слідчому таких повноважень: виносити вмотивоване рішення за кожною заявою чи повідомленням про кримінальне правопорушення про внесення чи відмову в унесенні відомостей до

ЄРДР з обов'язковим повідомленням про це учасників провадження; приймати рішення щодо освідування особи (ст. 241 КПК України), установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК України) та візуального спостереження за особою в публічно доступних місцях (ст. 269 КПК України) у вигляді мотивованої постанови; самостійно застосовувати такий запобіжний захід, як особисте зобов'язання за своєю постановою; надати право на прийняття доказів у разі їх добровільного надання юридичними чи фізичними особами з власної ініціативи; накладати обов'язок на слідчого виносити вмотивоване рішення в разі відмови в наданні доступу до матеріалів у порядку ст. 221 КПК України.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі вбачаємо в розробці всього комплексу самостійних повноважень слідчого в кримінальному провадженні.

Список використаної літератури:

1. Розовский Б.Г. Ненаучные заметки о некоторых научных проблемах уголовного процесса: Эссе / Б.Г. Розовский. – Луганск: РИО ЛАВД, 2004. – С. 70–72.
2. Грібов М.Л. Правові підстави візуального спостереження: проблемні питання / М.Л. Грібов // Розкриття злочинів за новим Кримінальним процесуальним законодавством України: матеріали Науково-практичної конференції, 8 листопада 2012 р. – К.: Нац. акад. внутр. справ., 2012. – 168 с. – С. 47–49.
3. Оперативно-розшукова діяльність та додержання державної таємниці в країнах СНД: зб. законів про оперативно-розшукову діяльність та державну таємницю / укладачі: О.В. Кириченко, І.М. Зубач, О.В. Новіков, А.В. Білий. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 464 с.
4. Перепилиця М.М. Проведення оперативно-розшукових заходів у Великій Британії, Росії, США та Україні: [монографія] / М.М. Перепилиця, О.В. Манджай. – Х.: Вид-во КП Друкарня № 13, 2008. – 248 с.
5. Омельченко О.Є. Особисте зобов'язання / О.Є. Омельченко // Розкриття злочинів за новим Кримінальним процесуальним законодавством України: матеріали Науково-практичної конференції, 8 листопада 2012 р. – К.: Нац. акад. внутр. справ., 2012. – 168 с. – С. 31–33.
6. Ільяшов Б. Відповідь на вимогу слідчого (ст. 93 КПК України) / Б. Ільяшов // Юридична практика. – 10 червня 2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://splf.ua/uk/publicatsii/vidpovid-na-vymogu-slidchogo-st-93-kpk-ukrayiny>.
7. Гловюк І.В. Ознайомлення з матеріалами досудового розслідування до його завершення та недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування / І.В. Гловюк, С.В. Андрусенко // Південноукраїнський правничий часопис. – 2014. – № 4. – С. 239–243.
8. Ухвала слідчого судді Шахтарського міськрайонного суду Донецької області від 20 березня 2014 р. № 249/1200/14-к [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/37724756>.
9. Ухвала слідчого судді Новокаховського міського суду Херсонської області від 11 вересня 2013 р. (справа № 661/4337/13-к) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/334025125>.
10. Тимошин В.В. Недоліки Кримінального процесуального кодексу України (ст. 220, 221) / В.В. Тимошин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.timoshin.com.ua/konsultatsii/80-nedoliki-kriminalnogo-rotsesualnogo-kodeksu-ukrajini-st-220-221.html6>.
11. Гловюк І.В. Актуальні проблеми вдосконалення нормативної регламентації ознайомлення з матеріалами досудового розслідування до його завершення / І.В. Гловюк // Теорія та практика правоохоронної діяльності: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (11 листопада 2016 року) / упор. Ю.С. Назар. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – С. 73–77.